

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет будівництва та архітектури
Pace University (New York, US)
Міжнародна науково-педагогічна організація філологів
«ЗАХІД-СХІД» (м. Тбілісі, Грузія)

**Інновації та традиції у мовній
підготовці студентів**

**Матеріали
міжнародного науково-практичного семінару**

6 грудня 2019 року

**Харків
2019**

СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	260
Овчинникова А.С., Помазун О.В. (ХНМУ) ДИСТАНЦИОННОЕ ОБУЧЕНИЕ АБИТУРИЕНТОВ ИЗ СРЕДНЕЙ АЗИИ РУССКОМУ ЯЗЫКУ ДЛЯ ДАЛЬНЕЙШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В МЕДИЦИНСКИХ ВУЗАХ УКРАИНЫ.....	263
Онкович Г.В. (КМУ) МЕДІАОСВІТА ЯК ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ.....	264
Онкович Г. В., Качура В., Язвінська М. (КМУ) НОВЕ В МЕДІАОСВІТІ: ФАРМАЦЕВТИЧНА БЛОГОДИДАКТИКА.....	270
Онкович Г. В. (КМУ), Онкович А. Д. (КНУКМ), Редько-Шпак Л. (КМУ) ВІКІДИДАКТИКА: ЛАТИНСЬКОМОВНА ВІКІПЕДІЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	276
Опрышко Н.А. (ХНАДУ) MIND-MAPPING КАК ЭФФЕКТИВНОЕ СРЕДСТВО ИЗУЧЕНИЯ ЛЕКСИКИ И ГРАММАТИКИ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА: ИЗ ОПЫТА ПРЕПОДАВАНИЯ РКИ/УКИ.....	282
Петрова О.Б. (ХНМУ) КОМУНІКАТИВНІ ЖАНРИ МЕДИЧНОГО ДИСКУРСУ У ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ.....	285
Пивоварова Н.І (ХНУБА) ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ.....	288
Пивоварова О.І. (ХНУБА) ГОВОРІННЯ ЯК ФОРМА УСНОГО СПІЛКУВАННЯ... 290	290
Підгородецька І. Ю. (ХНАУ ім. В.В. Докучаєва) ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З УКРАЇНСЬКОЇ (РОСІЙСЬКОЇ) МОВ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ПІДГОТОВЧОГО ВІДДІЛЕННЯ.....	293
Позднякова Л. Є. (ХНУ ім. В.Н. Каразіна) ВРАХУВАННЯ РІДНОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ ЯК ІНОЗЕМНОЇ.....	295
Полянська І. В., Чернявська С. М. (НТУ "ХПИ") ПОСІБНИК «ТРЕНІНГ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ...» - ВТІЛЕННЯ ПАРАМЕТРІВ КОМУНІКАТИВНО-ІНТЕНЦІЙНОЇ МОДЕЛІ ЯК НОВОЇ БІОБІАЛАНСОВАНОЇ ЕВОЛЮЦІЙНОЇ ОСВІТИ.....	299
Приходько В. С. (ХГАФК) ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ ДОШКИ У ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ З ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ.....	303
Рагіна Ж.М. (ЗДМУ) ІННОВАТИКА У ВИКЛАДАННІ МОВИ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ (З ДОСВІДУ КАФЕДРИ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДМУ).....	305
Рева-Лєвшакова Л.В. (ОНУ ім. І.І. Мечникова) СОЦІОКУЛЬТУРНА СКЛАДОВА НАВЧАННЯ В ІНОЗЕМНІЙ АУДИТОРІЇ.....	307
Решетняк І.О. (ХНЕУ ім. С. Кузнеця) РЕФЕРУВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО ТЕКСТУ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ.....	310
Родин А.К. (ХГПА) ГРАММАТИЧЕСКИЕ ТРУДНОСТИ ЯПОНСКОГО ЯЗЫКА: ЗНАЧЕНИЕ ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫХ ЭКСПРЕССИВНЫХ СЛОВОМОРФЕМ И МОРФЕМОСЛОВ В ЯПОНСКОМ ПРЕДЛОЖЕНИИ.....	313
Романова О.О. (НАНГУ) ІННОВАЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ У МЕТОДИЦІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	317
Romanov Yu. (NTU "KhPI") GLIMPSES OF HISTORY OF EFL TEACHING IN TURKEY.....	321
Романьок Л.В., Снігурова І.І. (НТУ "ХПИ") ОСОБЛИВОСТІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-НЕФІЛОЛОГІВ НА ПІДГОТОВЧОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ.....	323
Санина А.В. (ХНПУ им. Г.С. Сковороды) СИНТАКСИЧЕСКАЯ ПАРАДИГМА ЯПОНСКОГО ПРЕДЛОЖЕНИЯ КАК ОБЪЕКТ ИЗУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫМИ СТУДЕНТАМИ.....	325
Саржинська К.О. (ДЗ «ДМА МОЗ України») THE INFLUENCE OF COLLECTIVISTIC CULTURE TRAITS ON INDIAN STUDENT' SOCIALIZATION	

Література:

1. Міжкультурна комунікація в університетському освітньому просторі : монографія [за ред. Н. І. Ушакової]. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. – 232 с.
2. Міжнаціональна комунікація – полілог культур (актуальні питання навчання іноземців) : зб. наук. праць / за загальною редакцією проф. Реви-Левшакової Л. В. – Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2019. – 212 с.: іл., табл.

Решетняк І.О.

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

м. Харків, Україна

e-mail: iresh@ukr.net

РЕФЕРУВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО ТЕКСТУ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ

Сьогодні серед найголовніших компетентностей студента при вивченні іноземної мови у будь-якому навчальному закладі та майбутнього фахівця у будь-якій сфері є вміння працювати з літературою іноземною мовою, вміння аналізувати те, що прочитано та робити висновки – тобто, вміти реферувати текст та працювати з інформацією, яка міститься в цьому тексті.

Під навчальним текстом розуміємо текст, який виконує одночасно мотиваційні, інформаційні, контролюючі функції. Такий текст має зосереджувати найбільш типові для іноземної мови (англійської) особливості граматичного та словотворчого характеру, основні лексичні одиниці, оволодіння якими допомагатиме студенту легко читати і розуміти письмову мову, а також використовувати лексико-фразеологічний запас при спілкуванні. Таким чином, якість засвоєння текстового матеріалу іноземною мовою студентами безпосередньо впливає на якість навчання мови в цілому.

Не підлягає сумніву той факт, що якість засвоєння тексту прямо залежить від його розуміння студентами. Розрізняють чотири типи розуміння тексту: 1) загальне розуміння; 2) розуміння логічного стрижня, головної ідеї тексту; 3) розуміння окремих фактів, важливих деталей тексту; 4) розуміння окремих слів, словосполучень.

Усі навчальні тексти, що використовуються в курсі викладання англійської мови, ми можемо розділити на три групи: описові, оповідальні, пояснювальні. Для пояснювальних текстів характерна єдина логічна лінія. Описові й оповідальні багаті різними фактами, деталями. У першому випадку у студента виникає чітка установка на розуміння, у другому на запам'ятовування тексту. Відповідно, визначення якості засвоєння описового тексту не повинне ґрунтуватися на перевірці деталей і фактів, тому що даний текст найчастіше містить лише загальну тему. Описові й оповідальні тексти найчастіше використовуються як додаткові.

Засвоїти весь обсяг лексики для читання допомагають тексти, спроектовані з орієнтуванням на майбутню спеціальність студента, а також комплекс текстових вправ перед та після тексту, спрямованих на закріплення лексичного матеріалу. Комплекс вправ дозволяє навчити студента орієнтуватися в змістовій структурі тексту (завдання на знаходження частин тексту, де виділена основна думка, ставиться проблема, робляться висновки; на скорочення тексту, передачу його основної думки, реферування і т.п.), продуктивно мислити (завдання типу: «Знайдіть у тексті речення, що передає основну думку», «По заголовку припустити, які проблеми піднімаються в тексті»,

«Складіть план тексту і перекажіть його за планом», «Познайомтесь з текстом і поділіть його на змістові частини» і т.п.).

Поглиблене читання передбачає стопроцентне розуміння інформації, що містить текст. Головною метою ознайомлювального читання є розуміння лінії загального змісту тексту. Читання-перегляд передбачає визначення головної мети та проблем, що розглядаються в тексті.

Як один з важливіших етапів роботи над текстом можна зазначити укладання реферату. Процес укладання реферату передбачає читання літератури за фахом та подальше письмове оформлення сприйнятої інформації у вторинному тексті. Ця творча робота з укладання писемного продукту проходить декілька етапів, які об'єднуються у двох фазах при здійсненні навчальних дій: читання літератури за фахом та оформлення сприйнятої інформації у вторинному письмовому тексті. Під час першої фази (читання) відбувається сприйняття, розуміння та смислова переробка первинного тексту. Друга фаза (письмо) включає перефразування, компресію первинного тексту, формування власних висловлювань, використання цитат, реферування, коригування, редакцію та презентацію вторинного тексту – реферату.

Отже, після сприйняття та смислової переробки автентичного тексту фахового спрямування проходить його компресія і творча модифікація наукової інформації, формуються і формулюються власні висловлювання студентів у письмовій формі. Також студенти оволодівають знаннями щодо лінгвістичних та логіко-композиційних особливостей автентичного фахового тексту, вчать аналізувати характерні для писемного мовлення кліше, словосполучення, пунктуаційні засоби і відповідні маркери для когезії тексту. Вони повинні бути ознайомлені з лінгвістичними особливостями наукового стилю, основними з яких є іменний характер викладу матеріалу, широке використання у текстах пасивного стану і єдиних вищо-часових форм, наявність термінів та складних синтаксичних зворотів.

Реферування – процес аналітично-синтетичного опрацювання інформації, що полягає в аналізі первинного документа, знаходженні найвагоміших у змістовому відношенні даних (основних положень, фактів, доведень, результатів, висновків). Реферування має на меті скоротити фізичний обсяг первинного документа за збереження його основного смислового змісту, використовується у науковій, видавничій, інформаційній та бібліографічній діяльності.

Студентам усіх напрямів вищої освіти навички реферування допомагають опрацьовувати на якісному рівні та в значних обсягах науково-навчальну, науково-популярну, суто наукову літературу за спеціальністю. Реферативне читання наукових джерел за фахом є обов'язковим під час написання курсової, дипломної робіт.

Реферативне читання полягає в умінні узагальнити і на цій основі вилучити найбільш істотну інформацію з тексту оригінала. В результаті реферативного читання коротко викладається зміст оригінала. Попереднє загальне ознайомлення з первинним документом (по заголовку, авторському або видавничому резюме, введенню в поєднанні із збіглим переглядом тексту) дає можливість встановити актуальність теми, значення даної роботи, наочність наукових висновків, корисність укладеної в першоджерелі інформації, що дозволяє прийняти рішення про доцільності його реферування.

Перший етап реферування – це попереднє вивчення джерела з метою визначення його інформативності. Інформативність є узагальненою якісною характеристикою документа. Вона залежить від ряду факторів, які можна поділити на дві групи: фактори, що впливають на зміст повідомлення (семантичні), і фактори, що визначають корисність цього повідомлення для даного споживача (прагматичні). Референт має вирішити кілька завдань: визначити тематичну спрямованість тексту, а також зрозуміти й осмислити документ у цілому. При читанні тексту референт відзначає незрозумілі думки, питання, проблеми, незнайомі терміни та імена.

Робота з довідковою літературою – один з найважливіших етапів підготовки до реферування. Вона дає можливість усунути неясності, що виникли у референта під час читання тексту, скласти уявлення про автора реферованих джерел, місці цього матеріалу в ряду публікацій даного автора і серед публікацій інших авторів на дану тему. В ході цієї роботи референт з'ясовує значення незрозумілих термінів, виявляє персоналії, згадує в тексті першоджерела імен. Крім того, залучення довідкової та додаткової літератури дозволяє глибше осмислити укладену в першоджерелі інформацію, оцінити новизну і релевантність його змісту.

Другий етап реферування починається з реферативного читання. На цьому етапі референт здійснює аналітичні операції з текстом (реферативний аналіз), а саме, поділяє текст на окремі фрагменти. Завдання референта полягає в тому, щоб відокремити найбільш повну інформацію, зрозуміти й осмислити кожен фрагмент, а згодом вилучити неінформативні відомості, виявити найбільш цінну інформацію і визначити спосіб її подання відповідно до цільового призначення реферату. Потім текст має бути прочитаним ще раз.

Під час аналізу труднощів, з якими зіткнулися студенти під час створення реферату іноземною мовою, помічено, що вони недостатньо орієнтуються в структурі письмової роботи такого типу, тому необхідно роз'яснити особливості складових частин реферату, його структурної організації.

Відомо, що традиційно реферат складається зі вступу, основної частини та висновків. У вступі, який зазвичай становить одну десяту частину письмової роботи, формулюється проблема та аргументується її актуальність, ставиться мета дослідження та виділяються основні завдання, визначається структура роботи і в загальних рисах окреслюються ключові питання, що будуть висвітлюватися в рефераті, вказуються методи дослідження й прогноуються очікувані результати.

Основна частина може складатися з двох або більше розділів, у яких логічно і послідовно у формі викладу аналізується та розкривається суть досліджуваної проблеми, наводяться статистичні дані (бажано у формі таблиць, діаграм тощо для кращої візуалізації інформації), подаються погляди авторів першоджерел з можливим коментуванням або порівнянням, наводяться цитати для більшої переконливості читача реферату. В основній частині реферату проходить компресія одного або кількох автентичних фахових текстів, їх творча модифікація, в результаті чого з'являється новий текст із описом результатів певного наукового дослідження.

У висновках автор реферату робить узагальнення, акцентує увагу читача на основних результатах, які вдалося викласти у скороченій формі. Завершує роботу список використаної літератури, написання якого повинно відповідати встановленим стандартам.

Пошук інформації та написання рефератів, їх оформлення та вдосконалення може відбуватися у співробітництві з іншими учасниками навчального процесу, що відповідає принципу інтерактивності. Принцип інтерактивності у процесі навчання писемного мовлення через підготовку рефератів реалізується під час спільного з іншими студентами редагування робіт, під час проведення взаємоперевірки і взаємооцінювання написаного, а також коли студенти обмінюються думками щодо якості готових рефератів. Взаємодія студентів між собою та між викладачем відбувається не лише в процесі аудиторної роботи, а й позааудиторної завдяки використанню можливостей телекомунікаційних засобів (скайп, електронна пошта), що дозволяє отримати консультацію, обмінятися коментарями щодо вдосконалення написаного. Таким чином, навчання студентів написанню рефератів з використанням потенційних можливостей інтерактивних технологій дозволяє активізувати внутрішні пізнавальні мотиви і творчі здібності студентів, розвиває їхні інтелектуальні якості, налаштовує їх на організовану та систематичну роботу з читання спеціальної літератури і її опрацювання.

Як свідчить практика, написання рефератів на основі опрацювання іншомовної літератури за фахом позитивно впливає на формування загальнонаукового світогляду студентів і дозволяє їм накопичити певний професійний багаж знань зі спеціальності, розширює діапазон можливостей щодо застосування вміння писемної комунікації та задовольняє пізнавальні інтереси. Підготовлені студентами реферати дають змогу їм засвоїти та зберігати у довготривалій пам'яті активний лексичний запас професійної лексики. Окрім того, створення рефератів з їх подальшою презентацією є прикладом співпраці студентів у проектах, що забезпечує інтерактивне формування іншомовної комунікативної компетентності в процесі мовленнєвої взаємодії іноземною мовою.

Отже, важливість створення власних письмових робіт реферативного характеру є безперечною перевагою, тому необхідно широко практикувати такий вид навчальної діяльності студентів, щоб у майбутньому вони змогли правильно опрацювати важливу професійну інформацію і використати її.

Література:

1. Квасова О. Г. Обучение реферированию англоязычного текста в языковом вузе: Иноземні мови. – 2004. – № 3. – С. 15 – 23.
2. Корнева З. М. Методика навчання студентів-магістрів технічних спеціальностей написання реферату за фахом англійською мовою: Вісник КНЛУ: Серія: Педагогіка та психологія. – 2007. – Випуск 12. – С. 45 – 51.
3. Семенчук Ю. О. Навчання студентів-економістів написанню рефератів у курсі англійської мови для професійного спілкування: Тези XXXVI науково-практичної міжвузівської конференції, присвяченої Дню науки, 12-13 травня 2011 року. – Житомир : ЖДТУ, 2011. – С. 395 – 397.

Родин А.К.

*Харьковская гуманитарно-педагогическая академия
г. Харьков, Украина
e-mail: this.is.my.own.private.mail@gmail.com*

ГРАММАТИЧЕСКИЕ ТРУДНОСТИ ЯПОНСКОГО ЯЗЫКА: ЗНАЧЕНИЕ ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫХ ЭКСПРЕССИВНЫХ СЛОВОРМОРФЕМ И МОРФЕМОСЛОВ В ЯПОНСКОМ ПРЕДЛОЖЕНИИ

Четкое представление о значении и функциях заключительных частиц в устной японской речи дает ключ к пониманию особенностей процесса коммуникаций японцев, а их освоение – возможность стать полноценным участником процесса коммуникации в японской среде.

В устной речи нередко неполные предложения. Одного подлежащего достаточно, чтобы сформировать суждение. Заключительные частицы (служебные слова – коммуникаторы, экспрессоры – словоморфемы и морфемослова, завершающие предложение и выражающие цель высказывания (повествование, вопрос, повеление, восклицание) или придающие предложению особую эмоционально повышенную экспрессивность) несут информацию о том, мужская речь или женская, каковы возрастные категории говорящих, их социальный статус, степень дистанцированности – близости собеседников, кто из собеседников уже в курсе темы разговора, а кто из собеседников получает новую информацию.